

Samen bouwen aan Lingewaard

COALITIEPROGRAMMA 2018 – 2022

VVD, LBL, CDA, [lingewaard.NU](http://lingewaard.nu)

Ondernemend, Betrouwbaar, Betrokken, Daadkrachtig

Inhoud

Voorwoord	4
Samenvatting.....	5
We zijn trots op Lingewaard	7
Er zijn volop kansen voor Lingewaard.....	8
Inwoners vinden het in Lingewaard.....	9
❖ <i>‘In Lingewaard is het goed wonen’</i>	9
❖ <i>‘Lingewaard is goed en veilig bereikbaar’</i>	9
❖ <i>‘Lingewaard is in 2050 energieneutraal’</i>	10
❖ <i>‘Het ondernemersklimaat in Lingewaard is aantrekkelijk’</i>	10
❖ <i>‘In Lingewaard kijken we naar elkaar om’</i>	10
Zo bouwen we samen verder	12
Zorg, onderwijs en welzijn.....	12
Sport en cultuur.....	14
Verkeer en veiligheid	16
Economie en bedrijvigheid.....	17
Leefbaarheid	19
Onderhoud leefomgeving.....	20
Wonen.....	21
Energie en duurzaamheid.....	22
Inwoners en bestuur	24
Financiën.....	27
Beoogde wethouders.....	27
Bijlage: financiële spelregels	29

Voorwoord

Met gepaste trots presenteren we hier het nieuwe programma van de coalitie VVD, LBL, CDA en linge-
waard.NU. Deze coalitie is een voortzetting van de huidige. Dat draagt bij aan de stabiliteit en continuïteit
van bestuur. De afgelopen periode is al veel bereikt. De financiën zijn op orde, veel plannen zijn gerealiseerd
of op dit moment in uitvoering. Hier willen we graag op voortbouwen.

Betekent dit dat er niets gaat veranderen? Allerm minst, stilstand is achteruitgang.

Er liggen veel kansen voor onze gemeente en we staan voor een paar grote uitdagingen. Het programma
heeft niet voor niets als motto 'Samen bouwen aan Lingewaard' en bevat veel ambities. Bijvoorbeeld als het
gaat om Woningbouw, Bereikbaarheid, Bedrijvigheid, Duurzaamheid en Sociale samenhang. Thema's
waarmee we vooral samen aan de slag willen.

Samen met inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties willen we aan de slag.
We zijn daar tijdens de formatie al mee begonnen door aan de voorkant al om hun inbreng te vragen. We
hebben meer dan 150 ideeën en voorstellen gehad voor onderwerpen om in het programma op te nemen.
Onze dank daarvoor is groot. We hebben al veel van de ideeën mee genomen in dit programma. Natuurlijk
kunnen we niet alles overnemen. De komende jaren willen we zeker doorgaan met het ophalen van sugges-
ties en ideeën uit de samenleving.

Samen met alle partijen uit de gemeenteraad gaan we bouwen aan Lingewaard.

Vooraf ook daarom hebben we een programma op hoofdlijnen gemaakt. Met genoeg ruimte en mogelijkhe-
den voor andere partijen om al in een vroeg stadium hun inbreng te hebben. We nodigen hen van harte uit
met ons mee te denken en mee te werken.

Maar het allerbelangrijkste is wel dat we vertrouwen in onze inwoners hebben. En andersom dat zij ook ver-
trouwen in ons hebben. Daarmee staat of valt goed bestuur. Dat willen we de komende vier jaar vooral zijn:
een goed bestuur om samen aan de toekomst van Lingewaard te bouwen.

Met dat voor ogen hopen we mooie jaren tegemoet te gaan.

Leeswijzer

De rode draad in dit programma is dat we trots zijn op Lingewaard. We beginnen daarom met te vertellen
waarom dit zo is en waarom we dat zo willen houden. Dat is tegelijk de brug naar het hoofdstuk waarin we
aangeven welke kansen er zijn. Maar ook - omdat we per slot van rekening geen eiland zijn - wat er om ons
heen gebeurt. De eerste twee hoofdstukken gaan dus vooral over het *waarom*. In de hoofdstukken erna
gaan we vooral in op het *wat*, onder andere wat onze ambities zijn. Hierbij staan we ook stil bij de kaders die
we hierbij van belang vinden. Een programma is tenslotte niet af als er niet in staat wat we gaan doen om
het te realiseren.

Samenvatting

We mogen trots zijn op Lingewaard. We kennen een rijk verenigingsleven, een sterke sociale samenhang en daarom wonen we er graag. Het gaat goed met de lokale economie. En als iemand in de knel dreigt te raken kan diegene terugvallen op goede sociale voorzieningen. Als er zich problemen voordoen lossen we die samen op. We zien het als belangrijkste taak dit zo te houden. Samen bouwen we daarom aan een betrouwbaar, ondernemend, betrokken en daadkrachtig Lingewaard. Daarom hebben we bij het opstellen van dit programma de inwoners nadrukkelijk betrokken.

Kansen voor Lingewaard

De bevolking in de regio blijft de komende jaren groeien en Lingewaard wil meedelen in deze groei. De bevolkingssamenstelling verandert sterk. Het aandeel ouderen neemt toe. Dit geeft onze gemeente een ander karakter.

We liggen in Lingewaard ingeklemd tussen de grote rivieren en de steden Arnhem en Nijmegen. Er komt steeds meer behoefte aan mobiliteit. Ontsluiting en behoefte rondom mobiliteit zullen hand in hand opgelost moeten worden.

We verwachten dat Lingewaard kan mee profiteren van de economische groei. Er zijn veel economische kansen met name in de sectoren horeca, recreatie, tuinbouw, bouw en transport.

Het energie aanbod zal een transitie ondergaan. Dit vergt een omslag van denken rondom duurzame energie. Inwoners en bedrijven zullen hierin meegenomen moeten worden.

De sociale betrokkenheid en leefbaarheid is gericht op eigenheid van de kernen. Inwoners en bedrijven zullen steeds meer eigen verantwoordelijkheid pakken om hun leefomgeving te versterken.

Onze ambities

We vinden het belangrijk dat onze inwoners in hun eigen omgeving terecht kunnen voor sociale basisvoorzieningen en voor de toegang tot ondersteuning of hulp. Ouderen moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en leven. We willen dat mantelzorgers en vrijwilligers, meer dan nu het geval is, erkenning en waardering krijgen. We zorgen voor goede algemene en preventieve voorzieningen. Inwoners die moeite hebben om mee te komen kunnen terugvallen op de gemeente. Voor inkomensondersteuning, maar liever nog ondersteunen we ze bij het vinden van betaald werk. We handhaven de regelingen voor participatie, minima en schuldhulpverlening op het huidige niveau.

Veel schoolgebouwen in Lingewaard dateren uit de vorige eeuw en zijn aan vernieuwing toe. Dat gaan we aanpakken. We beschouwen sport en cultuur, naast zorg en onderwijs, als de pijlers onder onze sociale infrastructuur. Sport en cultuur zijn prima middelen om de sociale samenhang in Lingewaard te bevorderen. Daarom richten we ons op meer samenwerking tussen organisaties, verenigingen en inwoners. Ontwikkelingen als de 'Open Club' gedachte, gebruik door meerdere doelgroepen en de integratie van sport, welzijn en cultuur moeten een plaats krijgen in het aangepaste accommodatiebeleid.

Samen bouwen

Blijvende, duurzame resultaten bereik je alleen door samenwerking. Inwoners in Lingewaard moeten alle ruimte krijgen om naar eigen inzicht en behoefte hun leven in te kunnen richten. We vinden dat we duurzaam moeten omgaan met het beschikbare geld. Het gaat immers om gemeenschapsgeld. Uiteindelijk willen we bereiken dat inwoners kunnen zeggen dat het in Lingewaard goed wonen en ondernemen is. Lingewaard is veilig, goed bereikbaar en in 2050 energieneutraal. En dat we in Lingewaard naar elkaar omkijken.

We hebben de ambitie om Lingewaard de volgende jaren beter bereikbaar en veiliger te maken. We willen daarom op grond van gedegen onderzoek een totaaloplossing voor een goede bereikbaarheid opstellen.

Onze gemeente kent een hoge graad aan MKB en ZZP-ondernemers. Het klimaat voor met name deze ondernemers moet een stuk beter. We willen meer lokaal economisch rendement halen uit toerisme. De agrarische en tuinbouwsector behoort tot de top in Nederland. Dit onderscheidend vermogen moet er voor zorgen dat huidige en nieuwe agrariërs en tuinders zich prettig (gaan) voelen in onze gemeente. Het transport in brede zin is een belangrijke pijler voor onze gemeente. De A15 biedt in dit verband veel kansen voor ons gebied.

In Lingewaard hebben we bruisende, vitale kernen. Deze willen we koesteren en behouden. Wanneer inwoners zelf met initiatieven komen is het dorps- of wijkontwikkelingsplan een goed middel om hier vorm aan te geven. Onze lokale evenementen zijn een belangrijk deel van ons cultureel erfgoed. Traditionele evenementen maar ook nieuwe initiatieven moeten onze eigen inwoners vermaken maar ook bezoekers van buiten trekken. Goede winkelcentra- en voorzieningen zijn van cruciaal belang voor de leefbaarheid van onze kernen. Om een aantrekkelijke leefomgeving te behouden willen we Lingewaard schoon, heel en veilig houden. Op dit moment zijn de beheersplannen voor het onderhoud op een aanvaardbaar niveau. Dit moet tenminste zo blijven.

We moeten ons voortdurend blijven inspannen voor een aantrekkelijk en gezond woonklimaat. We willen daarom in alle kernen, zonder uitzondering, meer gaan bouwen. Vooral voor starters en senioren gericht op een betere doorstroming. In Huissen zijn momenteel al veel bouwplannen voor handen. Daarom willen we een extra inspanning doen om substantieel meer woningen in Bemmel te realiseren. Daarnaast blijven we bouwen in de kleine kernen om aan de vraag naar woningen te voldoen.

De energietransitie is één van de grootste opgaven voor de komende jaren. Dit houdt in dat we in 2050 een klimaat neutrale gemeente zijn en per jaar minimaal 1,5% energie besparen. We beseffen dat we dit samen met betrokken inwoners, organisaties, bedrijfsleven en andere overheden vorm moeten geven. We zien Next Garden als een uitgelezen kans om bij te dragen aan deze energietransitie.

Inwoners, ondernemers en verenigingen centraal stellen vraagt om vertrouwen bij inwoners in (de stabiliteit van) een overheid die met daadkracht problemen aanpakt. Het beleid hoe om te gaan met inwonersinitiatieven willen wij met kracht voorzetten. We geven prioriteit aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Ook in Lingewaard moeten we ons weerbaar maken tegen elke vorm van ondermijning.

Integriteit van bestuurders en ambtenaren neemt een belangrijke plaats in als het gaat om vertrouwen van inwoners in de gemeente. Zij moeten er ook op kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig met hun gegevens en privacy omgaan.

Het meest directe contact met de gemeente hebben inwoners als ze een paspoort, rijbewijs of vergunning aanvragen. We willen een moderne, service gerichte gemeente zijn. Dat betekent dat we voortdurend aandacht hebben voor het up to date houden van onze dienstverlening.

Het behoud of het waar mogelijk verder verbeteren van onze goede financiële positie blijft steeds het kader waarin alle plannen verwezenlijkt moeten worden. We blijven daarom scherp in de gaten houden dat onze financiële positie goed blijft.

We zijn trots op Lingewaard

We mogen trots zijn op Lingewaard. We kennen een rijk verenigingsleven, een sterke sociale samenhang en daarom wonen we er graag. Het gaat goed met de lokale economie met qua werkgelegenheid sterke sectoren als industrie, detailhandel, dienstverlening en gezondheidszorg. De lokale ondernemers zijn de drijvende kracht achter de economische ontwikkeling. Als iemand in de knel dreigt te raken, kan diegene terugvallen op goede sociale voorzieningen. Als er zich problemen voordoen, lossen we die samen met de inwoners en maatschappelijke organisaties op. We zien het als belangrijkste taak om deze situatie in de komende raadsperiode in stand te houden. Maar daarmee hebben we ook alles in huis om de grote vraagstukken van deze tijd aan te kunnen. En die zijn er! Alleen al als we denken aan de energietransitie en de invoering van de omgevingswet. Samen bouwen we daarom aan een betrouwbaar, ondernemend, betrokken en daadkrachtig Lingewaard.

De tijd dat de gemeente alles voor haar inwoners bepaalde, ligt ver achter ons. We kunnen beter samen bouwen aan Lingewaard als we goed naar onze inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers luisteren. We zijn daar in de vorige raadsperiode mee begonnen en willen dit proces gaan intensiveren. Daarom hebben we bij het opstellen van dit programma de inbreng van inwoners nadrukkelijk betrokken. We hebben hen in een vroeg stadium gevraagd met ons mee te denken. De inwonersbijeenkomst van 2 mei jongstleden hebben wij als uiterst constructief en inspirerend ervaren. In dit programma hebben we al veel suggesties en ideeën meegenomen. Ook een deel van de inbreng van raadsfracties op deze avond hebben we verwerkt.

We gaan in dit programma vooral in op het 'Waarom' en het 'Wat'. Het 'Hoe' laten we graag over aan het college. We verwachten dat zij gelijk met de begroting 2019 hun programma presenteren en het financieel hebben door gerekend. We verzoeken het college haar programma bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2019 – 2023 aan de gemeenteraad aan te bieden.

Uit de inwonersbijeenkomst:

“Dit moeten we vaker doen, minstens één keer per jaar!”

Modern bestuur

Inwoners verwachten steeds meer transparantie over de besluiten van de gemeente. De rollen van raadsleden als volksvertegenwoordigers en die van het college veranderen.

Politiek en bestuur moeten dicht bij de inwoners staan. De roep uit de samenleving om integere bestuurders wordt steeds luider. Inwoners hebben recht op een eerlijk bestuur.

We hebben er daarom voor gekozen om een programma op hoofdlijnen te schrijven. Dit biedt de mogelijkheid en ruimte aan anderen om hun inbreng te leveren. Ook als deze niet direct overeen komt met onze eigen ideeën of plannen. Want juist dat levert meerwaarde op. Daarom willen we ook andere partijen in een vroeg stadium betrekken bij ontwikkelingen en het formuleren van voorstellen.

Er zijn volop kansen voor Lingewaard

Lingewaard bestaat uit de kernen Angeren, Bommel, Doornenburg, Gendt, Haalderen, Huissen en Ressen. Verschillend in omvang en ieder met eigen historie, tradities en uitdagingen voor de toekomst.

De regio blijft de komende jaren groeien. Dit komt gedeeltelijk door groei van de huidige bevolking, maar ook door de aantrekkelijke ligging tussen Arnhem en Nijmegen. **Lingewaard wil meedelen in deze groei.**

Het versterken van deze unieke positie moet ervoor zorgen dat inwoners onze gemeente nog beter weten te vinden en dat het hier nog fijner wonen wordt. De inwoners vragen steeds meer aanbod van allerlei voorzieningen, zoals unieke woonconcepten, -omgevingen, terrassen, evenementen en groen om te ontspannen voor jong en oud.

De bevolkingssamenstelling verandert sterk. Het aandeel ouderen neemt toe. Starters, meestal jongeren of jonge gezinnen, zijn de doorstromers van de toekomst. Door hier meer aandacht aan te besteden kunnen we meer evenwicht in de bevolkingssamenstelling krijgen. Zo kunnen we de leefbaarheid in de kernen meer in balans brengen.

In Lingewaard is **behoefte aan meer mobiliteit**. We liggen ingeklemd tussen grote rivieren, doorgaande routes en twee grote steden. De auto is naast de fiets en bus het favoriete vervoermiddel. De economische ontwikkeling zorgt ervoor dat inwoners meer gebruik gaan maken van de auto. Ook begint binnenkort de aanleg van de A15. Deze zorgt voor ontsluiting in het westelijk en oostelijk deel van ons gebied. Deze kans moeten we niet onbenut laten. Ontsluiting en behoefte rondom mobiliteit zullen hand in hand opgelost moeten worden.

De Europese en Nederlandse conjunctuur groeit naar een hoogtepunt toe. We verwachten dat Lingewaard kan **mee profiteren van deze economische groei**. De aanleg van de A15, de duurzaamheidsopgave, de ligging van Lingewaard aan belangrijke knooppunten en het toenemende bestedingspatroon van onze inwoners en bezoekers leiden tot veel economische kansen met name in de sectoren horeca, recreatie, tuinbouw, bouw en transport. Ook innovatieve ondernemers zullen ons gebied door de geboden ruimte beter weten te vinden.

*Uit de inwonersbijeenkomst
"Innovaties in duurzaamheid scheppen ook
nieuwe banen. Vmbo en ROC in Huissen
moeten samen met de gemeente en het
bedrijfsleven deze kansen grijpen"*

De energiebehoefte wordt groter. Het energieaanbod zal een transitie ondergaan. Deze is al volop in gang. Voor vervuilende energieopwekking is geen plaats. Ook voor onze gemeente een enorme opgave, die snel opgepakt moet worden. Dit vergt een omslag in ons denken rondom **duurzame energie**. Inwoners en bedrijven zullen hierin meegenomen moeten worden. Bewustwording en participatie zijn een eerste stap in onze gezamenlijke opdracht. De toekomst ligt immers niet voor ons, maar in ons!

Onze inwoners voelen zich vooral inwoner van een bepaalde kern. De **sociale betrokkenheid en leefbaarheid is gericht op eigenheid van de kernen**. Inwoners en bedrijven zullen steeds meer eigen verantwoordelijkheid nemen om hun leefomgeving te versterken. Opgaven op het gebied van ruimte, cultuur, sport, onderwijs en veiligheid zullen nadrukkelijk samen met de inwoners van een kern gedaan worden.

Was de transformatie in het sociaal domein de afgelopen jaren al een hele opgave, de invoering van de **omgevingswet** vraagt om tenminste dezelfde inspanning. We zien dat als een kans. Want de Omgevingswet beoogt inwoners en maatschappelijke vraagstukken zoals gezondheid en duurzaamheid centraal te stellen bij het vormgeven van de ruimte om ons heen. Daarom is het belangrijk dit bij de invulling van alle thema's en plannen terug te laten komen.

Inwoners vinden het in Lingewaard...

We bouwen samen verder aan Lingewaard. Daartoe zien we veel mogelijkheden. Maar er wachten ons ook grote uitdagingen. Mede op basis van de ontwikkelingen om ons heen stellen wij de komende periode de volgende samenhangende thema's centraal: *Bouwen en ontsluiten* van onze gemeente, versterken van onze leefomgeving, *duurzamer* leven, meer ruimte en kansen voor *ondernemen* en een sterke *sociale samenhang*. In de paragrafen hieronder werken we deze ambities verder uit. Daarnaast, in het oranje tekstvak, staan de kaders, waarbinnen we het programma uitvoeren. Uiteindelijk willen we bereiken dat inwoners kunnen zeggen:

❖ *'In Lingewaard is het goed wonen'*

Mensen wonen graag in Lingewaard. De kwaliteit en variatie aan woningen ligt op een aanvaardbaar niveau. We hebben een aantrekkelijke, groene woonomgeving. We zien wel dat dit woonklimaat door de toenemende vergrijzing onder druk komt te staan. De opgave op het gebied van wonen zal meer uit moeten gaan van het soort en de kwaliteit van woningen waar mensen om vragen.

We hebben de ambitie om aanzienlijk meer woningen te bouwen dan de afgelopen jaren. Dit draagt bij aan een evenwichtige opbouw van de bevolking. We willen daarom in iedere kern, zeker ook in de kleine, blijven bouwen. Dit om aan de behoefte van eigen inwoners te voorzien. Belangrijke aspecten zijn een betere doorstroming en voldoende woningen voor senioren en starters.

❖ *'Lingewaard is goed en veilig bereikbaar'*

Onze kernen moeten goed en veilig bereikbaar zijn. Die bereikbaarheid staat onder druk. Gezien onze ligging in de regio zijn we voor de ontsluiting aangewezen op de regionale infrastructuur. Tot nu toe zijn hiervoor onvoldoende mogelijkheden. Daarom moet gezocht worden naar meer alternatieven. Juist hier is een integrale benadering vanuit een regionale invalshoek noodzakelijk. Wij zoeken die oplossing enerzijds in meer, duurzaam en veilig asphalt, anderzijds in het stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets.

Daarnaast willen we Lingewaard ook veiliger maken. Er moet meer aandacht zijn voor kwetsbare weggebruikers, zoals kinderen en oudere fietsers. We willen de dijkwegen openhouden, vooral om onze kernen goed te blijven ontsluiten.

Voor ons staat de inwoner centraal

Inwoners in Lingewaard moeten alle ruimte krijgen om naar eigen inzicht en behoefte hun leven in te kunnen richten. Zij weten over het algemeen uitstekend wat goed voor hen is en hoe ze dit moeten realiseren. Ze moeten daarbij niet de gemeente tegenover zich maar naast zich vinden. Als gemeente-bestuur willen we juist de verbindende factor zijn tussen alle partijen in de Lingewaardse samenleving.

We koesteren het rijke verenigingsleven, dat vaak de basis is van evenementen die zo kenmerkend zijn voor Lingewaard. Dit geldt ook voor onze vrijwilligers en de belangrijke bijdrage die ze leveren aan het in standhouden van de sociale samenhang.

❖ **‘Lingewaard is in 2050 energieneutraal’**

We vinden het belangrijk om zuinig en goed om te gaan met energie, water en milieu. De basis voor ons duurzaamheidsbeleid is het Gelders Energie Akkoord (GEA). Daarnaast is er de opgave om de woonwijken van het aardgas af te krijgen. We beseffen dat dit een enorme uitdaging is. Ook al doen we het als gemeente in vergelijking met andere gemeenten best goed.

We kunnen dit niet alleen. We zoeken hiervoor nadrukkelijk de samenwerking met andere gemeenten, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Onze ligging in het middengebied betekent dat we een belangrijke rol kunnen spelen in het klimaat neutraal maken van de regio. We zien duurzaamheid ook als een kans voor economische ontwikkeling. Dit biedt ook volop kansen voor innovaties.

We werken samen aan een kansrijk Lingewaard

Blijvende, duurzame resultaten bereik je alleen door samenwerking met maatschappelijke organisaties, ondernemersverenigingen, inwonersinitiatieven en alle anderen. Alleen in een goede samenwerking, met respect voor ieders rol en positie, maken we Lingewaard kansrijk.

❖ **‘Het ondernemersklimaat in Lingewaard is aantrekkelijk’**

Lingewaard moet volop mee kunnen doen met de huidige economische groei. We willen daarvoor naar partnerschappen met bedrijven en samen naar een beter ondernemersklimaat. Ondernemers investeren in nieuwe ideeën en innovatieve technieken. Bedrijven scheppen banen, zorgen voor welvaart, een dynamische gemeente met levendige kerken, en sponsoren lokale initiatieven en verenigingen. Het midden- en kleinbedrijf is dé banenmotor van de gemeente. Als het goed gaat met de lokale ondernemers, dan is dat goed voor de lokale gemeenschap. In onderzoeken scoren we nauwelijks een voldoende als het gaat om het ondernemersklimaat voor het MKB. Dat moet beter.

We houden Lingewaard financieel gezond

We hebben de overtuiging dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn. Dit vanuit het bewustzijn dat het gaat om gemeenschaps-geld.

Uitgangspunten voor ons financieel beleid zijn daarom: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten. Het doel blijft een sluitende meerjarenbegroting, waarbij structurele lasten met structurele baten worden gedekt.

Afhankelijk van de financiële ruimte moeten prioriteiten gesteld en keuzes gemaakt worden.

❖ **‘In Lingewaard kijken we naar elkaar om’**

We bouwen samen met inwoners en maatschappelijke partners aan een samenleving waarin iedereen zijn of haar leven op een prettige manier en naar eigen keuze kan invullen. Daarmee creëren wij een aantrekkelijk sociaal leefklimaat waarin iedereen kan meedoen, waar voor iedereen plaats is en waar iedereen oog heeft voor een ander. Voorzieningen op het gebied van onderwijs, sport en cultuur moeten daarom vooral gericht zijn op het versterken van de sociale samenhang.

Onderwijs speelt een belangrijke rol bij het opgroeien van kinderen, maar is tegelijk ook een economische investering in de toekomst. Daar horen ook goede duurzame schoolgebouwen bij.

Cultuur en sport dragen bij aan het geluk van de mensen. Het zorgt voor samenhang en is belangrijk voor het aantrekkelijk zijn van de directe leefomgeving. Het behoud van culturele tradities en lokale sportmogelijkheden zijn hierin van belang.

Wij vinden dat inwoners er in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor zijn om ondersteuning of zorg te organiseren. Waarbij we kijken wat er nodig is overeenkomstig het huidige sociaal beleidsplan. Inwoners zullen deze steun in hun eigen omgeving organiseren. Daarom zetten we vooral in op het in standhouden van onze lokale sociale infrastructuur.

Voorkomen dat inwoners in de problemen komen, staat voor ons voorop. Hiermee willen we bereiken dat op langere termijn minder beroep gedaan wordt op dure professionele zorg. Vooral ook om de zorg voor de toekomst betaalbaar te houden. Zodat iedereen die dat nodig heeft passende zorg krijgt. Natuurlijk beseffen we dat niet iedereen altijd over voldoende kracht bezit om de regie over zijn of haar eigen leven te voeren. Als blijkt dat mensen hiertoe niet in staat zijn, moeten wij als gemeente ervoor zorgen dat zij gebruik kunnen maken van het bestaande vangnet om in ondersteuning en zorg te voorzien.

Zo bouwen we samen verder

In het vorige hoofdstuk heeft u kunnen lezen wat onze ambities zijn en hoe Lingewaard er op belangrijke leefgebieden moet gaan uitzien. Dat gaat niet vanzelf. In dit hoofdstuk beschrijven we meer concreet wat onze plannen zijn, wat we willen gaan doen. Hoe we dit uiteindelijk gaan uitvoeren komt terug in het collegeprogramma.

Zorg, onderwijs en welzijn

In Lingewaard kijken we naar elkaar om. Dat houdt in dat we een breed pallet aan individuele en collectieve voorzieningen hebben. Daardoor is de Lingewaardse samenleving robuust, vitaal en heeft genoeg spankracht om problemen en knelpunten op te lossen. Hiervoor hanteren we de doelen uit het sociaal beleidsplan:

- * Wijken en dorpen ontwikkelen zich verder tot plekken waar inwoners zich thuis blijven voelen.
- * Er is volop ruimte voor maatschappelijke initiatieven en we maken gebruik van de creatieve inbreng en betrokkenheid van onze inwoners.
- * Er zijn voldoende faciliteiten voor de ontplooiing van individuele inwoners tot zelfredzame inwoners die meedoen aan de samenleving.
- * Er is een vangnet voor de kwetsbare mensen in onze samenleving, degenen die het 'op eigen kracht niet redden.

Zorg

De samenleving verandert en inwoners moeten vooral zelf de weg vinden in onze complexe samenleving. We vinden het daarom belangrijk dat zij in hun eigen omgeving terecht kunnen voor sociale basisvoorzieningen en voor de toegang tot ondersteuning of hulp. Met andere woorden: dicht bij huis en laagdrempelig, gemakkelijk toegankelijk.

Ouderen moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Zij moeten kunnen meedoen, zowel in sociaal als cultureel opzicht. Ouderen moeten zich prettig en veilig voelen in hun eigen omgeving.

Een grote groep mensen draagt langdurig zorg voor een ander. Mantelzorgen en vrijwilligers zijn inmiddels onmisbaar voor goede zorg. We willen dat zij daarvoor, meer dan nu het geval is, erkenning en waardering krijgen.

Het is belangrijk dat kinderen en jongeren zonder problemen opgroeien en optimale ontwikkelingskansen hebben. We zorgen daarom voor goede algemene en preventieve voorzieningen, zoveel mogelijk in de eigen omgeving.

Wat gaan we doen?

- We houden de sociale voorzieningen tenminste op het huidige goede niveau.
- We stimuleren het aanbrengen van domotica voorzieningen, zodat ouderen langer thuis kunnen wonen.
- We ondersteunen cursussen, mediagebruik, bezoek aan (culturele) evenementen en sportbeoefening door ouderen. Dit doen we met name om eenzaamheid te voorkomen.
- We gaan bureaucratie tegen, zowel bij het aanvragen als verlenen van zorg.
- We continueren en intensiveren de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.
- We geven de participatiepunten een prominente plaats. Wanneer inwoners daar om vragen richten we samen met hen en partners nieuwe punten in.
- We stimuleren de samenwerking tussen kinderen/jongeren, ouders, scholen, huisartsen en gemeente
- We gaan meer investeren in preventie en, samen met de jeugdzorgaanbieders, 'zorg met verblijf' voorkomen/verkorten.
- We voldoen aan onze verplichting om te zorgen voor voldoende specialistische ondersteuning en behandeling voor jeugdigen.

Wat gaan we doen?

- We gaan samen met het onderwijsveld de schoolgebouwen aanpassen aan de eisen voor modern onderwijs.
- We gaan door met het versterken van de voorschoolse voorzieningen, de doorgaande ontwikkelingslijn en vorming van Integrale Kind Centra.
- We geven, om het meedoen van iedereen mogelijk te maken, specifieke aandacht aan taalondersteuning bij kinderen en laaggeletterdheid bij volwassenen.
- We gaan, ook uit preventieoverwegingen, door het samenbrengen van de verschillende partijen het bewegingsonderwijs stimuleren.

Onderwijs

Veel schoolgebouwen in Lingewaard dateren uit de vorige eeuw en zijn daarom aan vernieuwing toe. We hebben hier als gemeente een verplichting en beschouwen het als een belangrijke taak om de onderwijshuisvesting op orde te brengen.

*Uit de inwonersbijeenkomst:
"Project "De knop om voor scholen" moet voortgezet worden."*

Werk en inkomen

Lingewaard is de afgelopen jaren succesvol geweest in het terugdringen van het uitkeringsbestand. Dit door zoveel mogelijk uitkeringsgerechtigden aan een baan te helpen. Daar blijft de gemeente op inzetten. Daarnaast zijn er inwoners die moeite hebben om mee te komen. Zij kunnen terugvallen op de gemeente. Voor inkomensondersteuning, maar liever nog ondersteunen we ze bij het vinden van betaald werk. Daarbij spelen naast de gemeente onder andere 'Werkgever Servicepunt' en 'Scalabor' een belangrijke rol als het gaat om arbeidsbemiddeling, re-integratie van bijstandsgerechtigden, ondersteuning van arbeidsbeperkten, uitvoering van de sociale werkvoorziening en regie voeren over de arbeidsmatige dagbesteding. We stellen het volledige participatiebudget beschikbaar om hiervoor een effectieve regionale aanpak te ontwikkelen. We gaan er bij het verstrekken van een bijstandsuitkering vanuit dat daar op één of andere manier een maatschappelijke prestatie tegen over staat. Het liefst één die leidt tot het vinden van werk.

Wat gaan we doen?

- We handhaven regelingen voor participatie, minima en schuldhulpverlening op het huidige niveau.
- We geven de garantie dat inwoners die nu al aangewezen zijn op Beschut Werken de bij hun passende baan houden of krijgen.
- We hebben extra aandacht voor de groep Wajongers die wat werk en inkomen betreft tussen wal en schip dreigt te raken.
- We investeren voor statushouders in het vinden van werk en het aanleren van de Nederlandse taal.

Sport en cultuur

We beschouwen sport en cultuur, naast zorg en onderwijs, als de pijlers onder onze sociale infrastructuur.

Sport

Sport en bewegen zijn naast een goede vorm van vrijetijdsbesteding ook een prima middel om de sociale samenhang in de kernen van Lingewaard te bevorderen. Het niveau van sportvoorzieningen in onze gemeente is op een behoorlijk hoog peil. Daarom richten we de focus op meer samenwerking tussen organisaties, verenigingen en inwoners. We bouwen daarmee voort op de sportnota 2016-2020 "Meedoen is belangrijker dan winnen".

*Uit de inwonersbijeenkomst:
"Versterk de samenwerking tussen sport en onderwijs voor een gezonde jeugd!"*

Wat gaan we doen?

- We stimuleren de 'Open Club' gedachte zodat verschillende groepen samen gebruik kunnen maken van de aanwezige sportvoorzieningen, bijvoorbeeld in de vorm van een 'jaar-rond veld'
- We gaan een permanente oplossing bedenken voor de tijdelijke accommodatie voor gymonderwijs van het OBC. Dit in combinatie met het oplossen van andere knelpunten in Huissen.
- We realiseren, voor zover nog niet aanwezig, tenminste in elke kern een up to date gymzaal
- We gaan onderzoeken of het nodig is om de regeling voor tegemoetkoming in zwemonderwijs uit te breiden.

Cultuur

Cultuur zorgt voor samenhang in de samenleving en stimuleert creativiteit. Eenzelfde aanpak als bij sport staan wij ook voor op cultuurgebied. We willen partijen bij elkaar brengen en bewustzijn van het belang van cultuur in het onderwijs stimuleren. Het behoud van cultureel erfgoed is belangrijk.

*Uit de inwonersbijeenkomst:
"Muziekonderwijs voor alle kinderen op basisscholen in Lingewaard door middel van een lokaal convenant."*

Wat gaan we doen?

- We stimuleren door partijen samen te brengen het inschakelen van verenigingen en/of professionals bij muzikale vorming en cultuureducatie in het onderwijs.
- We ondersteunen het gemeenschappelijk inkopen van cultuurproducties in het onderwijs.
- We bevorderen dat de bibliotheken worden ondergebracht in sociaal culturele centra.
- We ondersteunen initiatieven voor culturele evenementen
- We ondersteunen de initiatieven om de oude steenovens in Doornenburg en Gendt te behouden.

Accommodaties

De sociaal culturele en sportaccommodaties zijn in het algemeen zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht op peil. Ontwikkelingen als de 'Open Club' gedachte, gebruik door meerdere doelgroepen en de integratie van sport, welzijn en cultuur moeten een plaats krijgen in het aangepaste accommodatiebeleid.

Wat gaan we doen?

- We gaan het accommodatiebeleid actualiseren, met bijzondere aandacht voor de binnensport.
- We gaan onderzoek doen naar een samenhangende oplossing voor het ruimtegebrek bij en de noodzaak tot renovatie van verenigingsaccommodaties in Huissen. Dit in combinatie met de wens voor een multifunctionele ruimte voor cultuuruitvoeringen.
- We gaan op zoek naar een passende oplossing voor het ruimteprobleem van de turnvereniging SGS
- We zoeken een geschikte locatie, zowel in Bemmelen als in Huissen, waar gemeentelijke bijeenkomsten kunnen plaats vinden.

"Beste gemeente Lingewaard,

*Omdat ik op vakantie ben kan ik er vandaag niet bij zijn.
Maar ik wil graag dat er een andere turnzaal komt. Ik vind turnen leuk en wil graag beter worden. Als die er niet komt vind ik dat vreselijk. Dan kan ik niet meer turnen.*

Als jullie dat doen ben ik jullie voor eeuwig dankbaar.

Groetjes Anouk, 11 jaar"

Verkeer en veiligheid

We hebben, zoals aangegeven, de ambitie om Lingewaard de volgende jaren beter bereikbaar en veiliger te maken.

Ontsluiting

De lokale infrastructuur gaat na de komst van de doorgetrokken A15 fors veranderen. Verkeer dat nu nog allemaal richting de A325 en de Pleyroute moet, zal straks voor een deel de A15 nemen. Deze verandering heeft ook effect op het lokale hoofdwegenet. In het bijzonder moeten alle kernen binnen de daarvoor gestelde normen bereikbaar zijn voor de hulpdiensten. We willen daarom op grond van gedegen onderzoek een totaaloplossing voor de bereikbaarheid van onze gemeente opstellen. Daarin moet integraal gekeken worden naar de verkeersproblematiek/ ontsluitingen in Huissen en Bemmelen.

Wat gaan we doen?

- We willen de aansluiting op de Pleyroute verbeteren.
- We willen een extra aansluiting op de A325.
- We bewaken de goede inpassing van de A15 in het landschap, met bijzondere aandacht voor Ressen, Bemmelen en Boerenhoek (Angeren).
- We zorgen ervoor dat bij de aanleg van de Dorpensingel niet alsnog de Vossenpels wordt afgesloten.
- We onderzoeken de mogelijkheid om de parallelweg langs de A15 te benutten als ontsluiting voor de kernen.
- We houden voor een goede ontsluiting de dijken open.

Verkeersveiligheid

De verkeersveiligheid in wijken en kernen heeft prioriteit. Het uitgangspunt voor onze lokale infrastructuur en verkeersveiligheid is het Gemeentelijk Mobiliteit Plan (GMP). Hierin zijn al veel knelpunten opgenomen waaronder de aanpak van Vossenhol in Bemmelen en de Ressenestraat in Ressen.

Wat gaan we doen?

- We gaan de verkeersproblematiek op de Papenstraat in Bemmelen aanpakken.
- We gaan een betere, bij voorkeur tweezijdige, ontsluiting voor de Essenpas (Bemmelen) realiseren.
- We gaan het kruispunt Kapelstraat-Hegsestraat in Gendt veiliger maken.
- We gaan de verkeersveiligheid op rotondes verbeteren.
- We zien erop toe dat tijdens de aanleg van de A15 maatregelen genomen worden om het vrachtverkeer (nodig voor de aanleg) uit de kernen te weren.
- We benutten het dijkverzwaringproject van Rijks Waterstaat voor maatregelen om de verkeersveiligheid (van het recreatieverkeer) op de dijken te verbeteren.
- We gaan verder met het verbeteren en opwaarderen van fietspaden.
- We verbeteren in overleg met de provincie de verkeersveiligheid op de Van de Mondeweg in Haalderen.

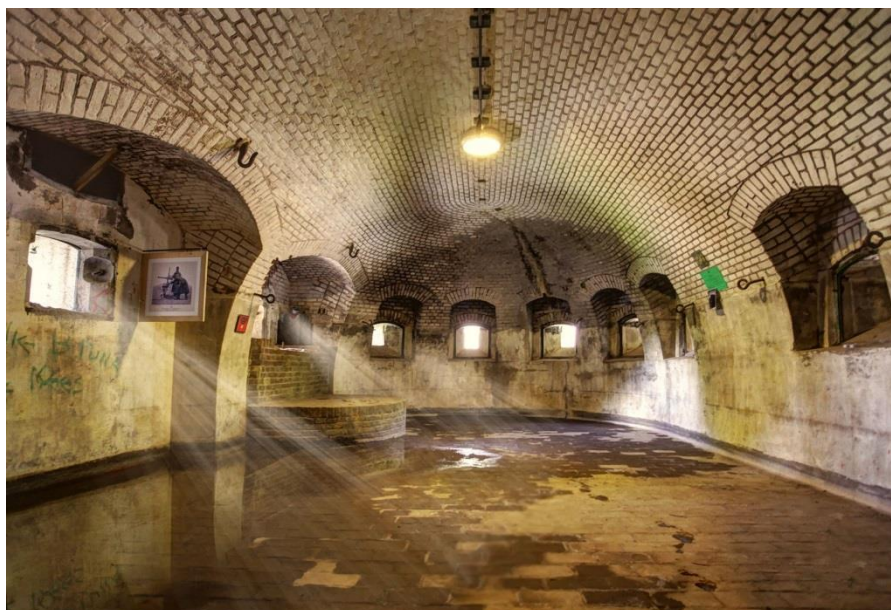
Economie en bedrijvigheid

Onze gemeente kent een hoge graad aan MKB- en ZZP-ondernemers. Zij moeten makkelijk bij onze gemeente terecht kunnen. In onderzoeken scoren we als het gaat om het ondernemersklimaat voor het MKB echter nauwelijks voldoende. Dit terwijl het MKB de pijler van onze lokale economie is. Dat willen we aanzienlijk verbeteren. Een uitbreiding van de gemeentelijke ondersteuning en versoepeling van regels moeten voor meer vrijheid zorgen om te kunnen ondernemen. Ook letterlijk moet er meer ruimte zijn op goed ingerichte en modern toegeruste bedrijventerreinen.

Wat gaan we doen?

- We gaan voor een ruime voldoende in de enquête 'MKB vriendelijke gemeente'.
- We maken ruimte bij de op- en afritten van de A15 voor economische trekkers als een hotel.
- We gaan door middel van actieve werving de nog vrije kavels op de bedrijfsterrainen verkopen.
- We gaan samen met ondernemers bedrijfsinvesteringszones realiseren om de bedrijventerreinen aantrekkelijker en klaar voor de toekomst te maken.
- We bevorderen de aanleg van snel internet in het buitengebied, ook ten behoeve van ZZP'ers. Hierbij zoeken we de samenwerking met particuliere investeerders en de gemeente Overbetuwe.
- We stimuleren een breed ondernemersplatform (toerisme, horeca, MKB) om mogelijkheden voor recreatie en toerisme te stimuleren.
- We maken ruimte voor en ondersteunen initiatieven om Lingewaard voor toeristen aantrekkelijker te maken, zoals een voetveer tussen Bemmel en Ooij, het in standhouden van struin- en klompenpaden en recreatieve fietsroutes.

Ons gebied is niet alleen maar om doorheen te rijden, een te mooi gebied om links te laten liggen. De centrale ligging tussen grote gemeenten met ons rivierenlandschap en parels als kasteel Doornenburg en Fort Pannerden zorgen voor een uitstekend potentieel om recreatie en toerisme tot belangrijke dragers van onze lokale economie te maken. We willen meer lokaal economisch rendement halen uit toerisme.

De agrarische en tuinbouwsector behoort tot de top in Nederland. Deze sector biedt een onderscheidend vermogen in vergelijking met de omliggende regio. De combinatie van zelfvoorzienende energie, ondernemingen die elkaar in de keten versterken en fysieke ruimte voor groei, zijn ingrediënten die ervoor moeten zorgen dat huidige en nieuwe agrariërs en tuinders zich prettig (gaan) voelen in onze gemeente. Next Garden als tuinbouw ontwikkelingsgebied neemt hier een belangrijke plaats bij in.

Het transport in brede zin is een belangrijke pijler voor onze gemeente. Het achterland en de toekomstige ontsluiting zorgen ervoor dat ook transportbedrijven meer kansen voor onze gemeente zien. De A15 biedt vele kansen voor ons gebied. Hierbij moet we wel slim omgaan met transportbewegingen in de kernen.

Wat gaan we doen?

- We kijken nog eens goed naar de herstructurering in de tuinbouwgebieden Rietkamp en een deel van de Leutse Leigraaf. Samen met de provincie willen we overleggen of er ook andere mogelijkheden zijn.
- We zullen als zich daarvoor mogelijkheden voordoen meewerken aan de uitbreidingsplannen van bedrijven op het Looveer.
- We gaan meer ruimte geven aan ondernemers door het verminderen van regeldruk bij het realiseren van plannen en initiatieven.
- We bevorderen de werkgelegenheid voor mensen die minder makkelijk aan een baan kunnen komen. We stimuleren, als prioriteit van het Werkgever Service Punt, dat er meer leerwerkbedrijven komen.
- We stimuleren en ondersteunen de winkeliers- en ondernemingsverenigingen om aan de slag te gaan met meerjarenplannen om te werken aan het onderscheidend vermogen van de kernen.
- We stellen voor een raads werkgroep 'economie en duurzaamheid' in het leven te roepen die hoorzittingen en/of werkbezoeken organiseert om feeling met het bedrijfsleven te houden.

Leefbaarheid

In Lingewaard hebben we bruisende, vitale kernen. We stimuleren dat inwoners zelf met initiatieven komen. Ook het samen met inwoners vorm geven aan een dorps- of wijkontwikkelingsplan vinden we erg belangrijk. Zij zijn immers de experts als het gaat om hun eigen leefomgeving.

Wonen en woningbouw moeten gepaard gaan met aandacht voor groen en spelen. De kwaliteit van de leefomgeving is bepalend voor het woongenot van onze inwoners. Het open, groene landschap met veel natuur is ook in toeristisch opzicht één van de opvallendste kenmerken van Lingewaard. We willen natuur en landschap blijven versterken en ontwikkelen.

Onze lokale evenementen zijn een belangrijk deel van ons cultureel erfgoed. Traditionele evenementen, maar ook nieuwe initiatieven moeten naast onze eigen inwoners ook bezoekers van buiten trekken. De basis daarvoor is het bestaande evenementenbeleid.

Goede winkelcentra- en voorzieningen zijn van cruciaal belang voor de leefbaarheid van onze kernen. Leegstand, digitalisering en veranderingen in sectoren als retail, cultuur en horeca, vereisen een creatieve aanpak om kernen aantrekkelijk en voorzieningen op peil te houden. Uitgangspunt moet zijn dat bedrijfsactiviteiten die passen in winkelgebieden/-straten daar bij voorkeur ook worden geconcentreerd.

Wat gaan we doen?

- We gaan de revitalisering van de Zilverkamp versnellen en/of intensiveren.
- We gaan de Kinkelvisie Bemmelen en de Centrumvisie Huissen gefaseerd uitvoeren.
- We blijven stimuleren dat kernen hun eigen dorps/wijkplannen opstellen en met dorpscontactpersonen werken.
- We gaan samen met inwoners de bestaande dorps- en wijkplannen voor Haalderen, Doornenburg en de Zilverkamp uitwerken.
- We gaan in Gendt samen met inwoners een “Gendts Ontwikkelplan” opzetten.
- We gaan het hondenbeleid evalueren.
- We gaan het landschapsontwikkelingsplan actualiseren.
- We besteden bij het groenonderhoud aandacht aan biodiversiteit en bescherming van bijzondere flora en fauna.
- We behouden de kermissen in de kleinere kernen, met een voldoende gevarieerd aanbod.
- We ondersteunen plaatselijke verenigingen en niet-commerciële evenementen door de huidige podiumwagens beschikbaar te houden.
- We versoepelen de vergunningsverlening en verlagen de leges voor evenementen.
- We werken mee aan initiatieven voor vernieuwende evenementen.
- We verkennen de mogelijkheden om kansarme winkelgebieden om te bouwen naar andere functies.

Onderhoud leefomgeving

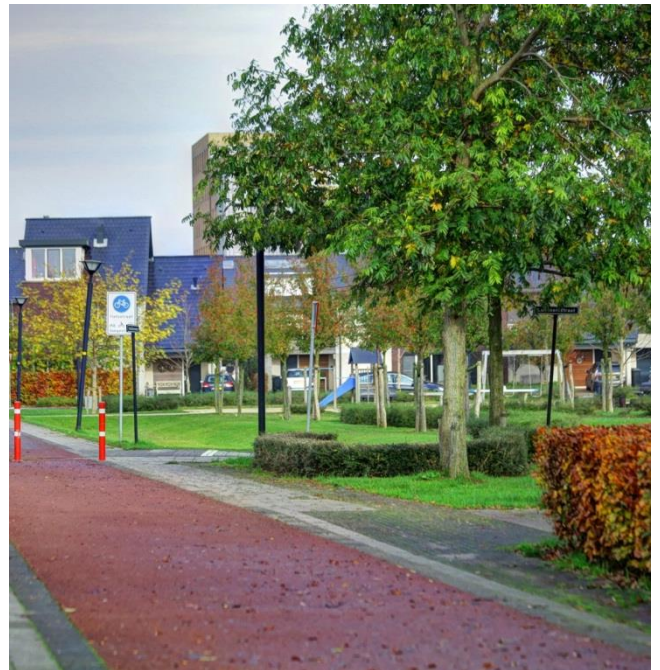
Om een aantrekkelijke leefomgeving te behouden willen we Lingewaard schoon, heel en veilig houden. De afgelopen jaren was dit niet goed genoeg. Dit had te maken met de indertijd gemaakte keuzes, ingegeven door financiële noodzaak. Vooral slecht onderhouden groenvoorzieningen, onbegaanbare trottoirs en fietspaden wekten irritaties op. Het afgelopen jaar zijn de beheersplannen voor het onderhoud van groen, kunstwerken en speeltoestellen naar het afgesproken hoger niveau gebracht. Dit moet zo blijven.

Dit jaar wordt het afvalbeleid geëvalueerd en actualiseren we het beleid voor de periode 2020 – 2023. In het nieuwe afvalbeleid dient hergebruik van afval, het stimuleren van de circulaire economie, het uitgangspunt te zijn.

Wat gaan we doen?

- We houden voortdurend scherp in de gaten of het (groen)onderhoud op het afgesproken niveau blijft.
- We nemen het VN-verdrag voor bescherming van zwakke weggebruikers en de toegankelijkheid voor mensen met een beperking als uitgangspunt bij de inrichting van de leefomgeving.
- We gaan onderzoeken of het mogelijk is om in grotere wijken of kernen ondergrondse afvaldepots te realiseren.
- We gaan door beter toezicht en het in standhouden van de serviceteams de vervuiling en verrommeling in zowel het buitengebied als de wijken te lijf.
- We gaan, mits er een goed alternatief is, inzameling van plastic in zakken afschaffen.
- We gaan verder met maatregelen om scheiding van regen- en huishoudelijk afvalwater mogelijk te maken.
- We gaan samen met het waterschap, in het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie, stresstesten doen en een uitvoeringsprogramma opstellen.

Water raakt de gemeente zowel in het ruimtelijk domein (wonen, werken en leven in stedelijk en landelijk gebied) als in het sociale domein (gezondheid, leefbaarheid, veiligheid). Een goede waterhuishouding en de aanpassing aan de veranderde klimaatomstandigheden vragen de komende periode bijzondere aandacht.

Wonen

Mensen voelen zich sterk verbonden met hun directe leefomgeving. Vaak kiezen ze daar ook bewust voor. Daarom moeten we ons voortdurend blijven inspannen voor een aantrekkelijk en gezond woonklimaat. We willen meer gaan bouwen in alle kernen van Lingewaard. Vooral voor starters en senioren en daarmee gericht op een betere doorstroming. We willen gebruik maken van nieuwe mogelijkheden voor bijzondere en vernieuwende, wervende woonmilieus die regionaal toegevoegde waarde hebben. In Huissen zijn momenteel al veel bouwplannen voorhanden. Daarom willen we een extra inspanning doen om substantieel meer woningen, bij voorkeur in de vorm van een woonwijk, in Bemmelen te realiseren. In deze kern is door onvoldoende gevarieerd aanbod het knelpunt van de vergrijzing relatief het grootst. Daarnaast blijft extra woningbouw in de kleine kernen nodig om de leefbaarheid op peil te houden.

Wat gaan we doen?

- We gaan voor de komende vier jaar het huidige programma voor de bouw van 750 woningen versnellen. Daar bovenop zetten we ons in om nog eens 250 woningen meer te bouwen.
- We gaan in Bemmelen, bovenop op woningbouw op grond van de vraag, extra woningen bouwen voor zogenaamde 'vestigers'.
- We gaan in Huissen de wijken Bloemstraat en Loovelden afronden en maken een begin met Driegaarden.
- We steunen de plannen om bij de Polseweg (Huissen) een deel van het bedrijventerrein om te vormen tot woningbouwlocatie.
- We gaan in Gendt Vleumingen verder ontwikkelen.
- We gaan in de kernen Angeren, Doornenburg en Haalderen meer bouwen om aan de behoefte te kunnen voldoen.
- We blijven meewerken aan functieverandering in het buitengebied waardoor (agrarische) bedrijfspanden een woonbestemming kunnen krijgen.
- We zorgen ervoor dat bij nieuwbouwplannen de ontsluiting goed geregeld is.
- We gaan in de prestatieafspraken met de woningcorporaties het realiseren van starterswoningen en/of tijdelijke woningen opnemen.
- We gaan met de woningcorporaties na of er mogelijkheden zijn om starters een contract voor bepaalde tijd aan te bieden. Dit op voorwaarde dat ze daarna doorstromen naar een duurdere of koopwoning.
- We faciliteren ouderen dat ze, wanneer ze dat willen, zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.
- We gaan de regelgeving aanpassen om tegemoet te komen aan de vraag om andere, meer flexibele woonvormen.

Energie en duurzaamheid

De energietransitie is één van de grootste opgaven voor de komende jaren. Dit houdt in dat we in 2050 een klimaat neutrale gemeente zijn en per jaar minimaal 1,5% energie besparen. We beseffen dat we dit samen met betrokken inwoners, organisaties, zoals Lingewaard Energie, bedrijfsleven en andere overheden vorm moeten geven. Wij kunnen het verschil maken door bedrijven te mobiliseren met grote en aansprekende projecten. We zien Next Garden als een uitgelezen kans om bij te dragen aan deze energietransitie. In deze raadsperiode willen we enerzijds voortgaan op de ingeslagen weg en anderzijds maatregelen treffen die op langere termijn bijdragen aan het realiseren van de ambitie. Natuurlijk blijven we de effecten van deze maatregelen nauwgezet volgen.

*Uit de inwonersbijeenkomst:
“Laat de gemeente het goede voorbeeld geven door bijvoorbeeld zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen te leggen!”*

“Zet het energieloket door! Hier is veel behoefte aan bij inwoners!”

Wat gaan we doen voor energiebesparing?

- We gaan door met maatregelen voor energiebesparing zoals het energieloket (ook voor bedrijven) en het stimuleren van maatregelen bij woningcorporaties, verenigingen van eigenaren en verhuurders van particuliere woningen en bedrijfsleven.
- We werken door aan de uitbreiding van de elektrische laadinfrastructuur.
- We stellen in samenwerking met alle betrokken partijen energieplannen voor wijken en bedrijfsterreinen op.
- We nemen de verantwoordelijkheid voor de duurzaamheid van onze eigen gebouwen, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen.
- We gaan het bestaande revolverend fonds voor verduurzaming van sportaccommodaties, bij gebleken effectiviteit, uitbreiden naar alle gemeentelijke accommodaties.
- We gaan een transitiefonds energie instellen dat als hefboom kan fungeren en waarmee we regelingen kunnen benutten (cofinanciering) voor het aanjagen van de energietransitie.
- We zijn ons ervan bewust dat windmolens nodig zijn om de doelstelling van het Gelders Energie Akkoord te halen. We kijken heel goed naar de inpasbaarheid in het landschap en de gevolgen voor de direct omwonenden.
- Wij werken aan een energieneutraal (glas)tuinbouwgebied en onderzoeken de mogelijkheden om het bestaande warmtenet uit te breiden zowel in de regio als ook richting onze woonwijken.
- We willen nieuwe woonwijken aardgasloos aanleggen
- We doen samen met de bewoners van de Zilverkamp mee aan het programma ‘Wijk van de Toekomst’ met een concrete uitwerking hoe de wijk op een voor de inwoners betaalbare wijze om kan schakelen naar duurzame energie (aardgasloos).

Wat gaan we doen voor opwekking, transport en opslag van duurzame energie?

- We vertalen de ambities voor duurzame energie in ruimtelijke plannen, met aandacht voor landschap en leefbaarheid.
- We onderzoeken bij voorkeur in regionaal verband:
 - * De haalbaarheid van grootschalige energieopwekking (windturbines, zonneparken);
 - * De technische mogelijkheden en haalbaarheid van geothermie als warmtebron en van Hoge Temperatuur Opslag;
 - * De mogelijkheid van een openbaar warmtenetwerk.
- We stimuleren innovatieve vormen van financiering, participatie en ondernemerschap.
- We zetten in op een klimaatneutraal Next Garden dat doorgroeit naar een regionaal energieleverend cluster.

Uit de inwonersbijeenkomst:

“Initiatieven van inwoners voor duurzame oplossingen moeten van de gemeente voorrang krijgen”

Inwoners en bestuur

Inwoners, ondernemers en verenigingen centraal stellen, vraagt om vertrouwen bij inwoners in (de stabiliteit van) een overheid die met daadkracht problemen aanpakt.

Het in de vorige raadsperiode vastgestelde beleid hoe om te gaan met inwonersinitiatieven willen wij met kracht voorzetten. In elke kern zijn inwonersgroepen die actief betrokken zijn bij de leefbaarheid in hun leefomgeving. Dit in goed samenspel met de gemeente als partner. Ook de bestaande wijkplatforms hebben daarin hun rol. Als gemeente willen we in dit verband niets van boven opleggen. De basis is steeds de door inwoners aangegeven behoeften. De gebiedscoördinatoren, als schakel tussen inwoners en gemeente, vervullen hier een belangrijke rol. Om goed in te kunnen spelen op deze veranderingen is ook een organisatie nodig die ruimte geeft aan initiatieven vanuit de samenleving, verbindt waar mogelijk, regisseert waar het kan en regelt waar het moet.

*Uit de inwonersbijeenkomst:
"Burgerparticipatie is luisteren naar
en samenwerken met burgers en
goed communiceren!"*

Veel van onze ambities, vooral als het gaat om bouwplannen, ontsluiting en duurzaamheid, zijn alleen te realiseren in samenwerking met andere partijen. Op bestuurlijk gebied gaat het dan vooral om de gemeente Overbetuwe, de andere buurgemeenten, de provincie Gelderland en de regio Arnhem-Nijmegen.

Onze inwoners vinden een veilige omgeving één van de belangrijkste redenen om in Lingewaard te blijven of te komen wonen. Daarom willen we prioriteit geven aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Daarvoor is afstemming en samenwerking met de politie en het openbaar ministerie cruciaal.

Ondermijning is iedere vorm van misdaad die zich vermengd met de bovenwereld. Het tast de samenleving én het gezag van de lokale overheid aan. Dus ook in Lingewaard moeten we ons weerbaar maken tegen elke vorm van ondermijning.

*Uit de inwonersbijeenkomst:
"Het Politiek Jongeren Café Lingewaard wil graag een plek
in de democratie. Raadsleden help ons hierbij,
bijvoorbeeld door het geven van een workshop!"*

Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig met hun gegevens en privacy omgaan. Als gemeente moet we kunnen verantwoorden dat de plichten die voortvloeien uit de Algemene verordening gegevensbescherming (Avg) worden nageleefd. Het recht op privacy van inwoners wordt gerespecteerd.

*Uit de inwonersbijeenkomst:
"Gemeente moet garant staan voor de veiligheid en privacy van inwoners"*

In het lokaal bestuur staat of valt alles met het vertrouwen dat inwoners in de gemeente hebben. Integriteit van bestuurders en ambtenaren neemt daarbij een belangrijke plaats in. Vooral als het gaat om zaken als transparantie, onafhankelijkheid en het vermijden van belangenverstrengeling.

Wat gaan we doen?

- We blijven ons inzetten voor de vestiging van een ambulancepost zo dicht mogelijk bij Bommel. Dit om te garanderen dat Gendt en Doornenburg binnen de norm bereikbaar zijn.
- We stimuleren initiatieven waarmee buurtbewoners, politie, wijkplatforms en gemeente samen kijken hoe de (verkeers)veiligheid in hun buurt beter kan.
- We gaan de inzet van Buitengewoon Opsporing Ambtenaren (BOA) vooral in het buitengebied intensiveren om verrommeling en vervuiling tegen te gaan.
- We geven speciale aandacht aan opvang, begeleiding en ondersteuning van personen met verward gedrag en hun omgeving.
- We geven in het kader van ondermijning prioriteit aan het tegengaan van drugsproductie en -handel, vastgoedfraude, zorgfraude, witwassen van crimineel geld en de verloedering van bedrijventerreinen.
- We stellen aan het begin van deze raadsperiode opnieuw de gedragscode politieke ambtsdragers vast. We besteden tenminste één keer per jaar tijdens een raadsoriëntatieavond aandacht aan bestuurlijke integriteit. We continueren en scherpen zo nodig het huidige integriteitsbeleid voor de ambtelijke organisatie aan.
- We nemen maatregelen om blijvend te voldoen aan vereisten van de Avg en voeren jaarlijks een audit uit voor informatiebeveiliging.

Dienstverlening

Het meest directe contact met de gemeente hebben inwoners als ze een paspoort, rijbewijs of vergunning aanvragen. We willen een moderne, service gerichte gemeente zijn. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn een direct antwoord op een vraag (niet van het kastje naar de muur) en een snelle, betrouwbare afhandeling. Dat betekent dat we voortdurend aandacht hebben voor het up-to-date houden van onze dienstverlening. We evalueren daarom regelmatig met inwoners en lokale ondernemers hoe zij onze dienstverlening ervaren en wat we nog kunnen verbeteren.

Wat gaan we doen voor ondernemers?

- We verminderen administratieve lasten en schaffen overbodige vergunningen af.
- We verbeteren en versnellen de afhandeling van de omgevingsvergunning.
- Wij houden het éne loket voor ondernemers in stand en bekijken of we dit kunnen combineren met een zogenaamd ZZP-café.

Wat gaan we doen voor inwoners?

- We hanteren servicenormen, zodat de klant weet wat hij of zij kan verwachten
- We verbeteren en breiden de digitale dienstverlening uit.
- We realiseren kortere behandeltijden.
- We bieden de mogelijkheid om identiteitsdocumenten thuis te bezorgen.

*Uit de inwonersbijeenkomst:
"Houd de bureaucratie in toom.
Medewerkers kom dat gemeentehuis uit!"*

Financiën

Het behoud of waar mogelijk verder verbeteren van onze goede financiële positie blijft voor ons steeds het kader waarbinnen alle plannen verwezenlijkt moeten worden. We blijven scherp in de gaten houden dat onze financiële positie goed blijft. Daarvoor hebben we financiële spelregels opgesteld, die als bijlage bij dit programma gevoegd.

Inwoners hebben het recht om inzicht te krijgen hoe we met gemeenschapsgeld omgaan, waar het geld aan is besteed. Ze moeten door publicatie op de website en in kranten makkelijk inzicht krijgen in de financiële huishouding van de gemeente.

Wat gaan we doen?

- We voeren geen lastenverzwaring voor inwoners en ondernemers door.
- We houden leges zo laag mogelijk.
- We doen eens in de twee jaar mee aan de houdbaarheidstest gemeentefinanciën.

Beoogde wethouders

Zoals al aangegeven is integriteit van bestuur voor ons een groot goed. Alle door ons beoogde wethouders hebben daarom een objectieve integriteitstoets gedaan. Voor de uitvoering van dit coalitieprogramma dragen wij de volgende personen voor ter benoeming als wethouder en lid van het college van Burgemeester en

Wethouders:

Helga Witjes	1 ^e loco burgemeester
Johan Sluiter	2 ^e loco burgemeester
Aart Slob	3 ^e loco burgemeester
Theo Janssen	4 ^e loco burgemeester

Lingewaard, 22 mei 2018

Helga Witjes (formateur)

Matthew van de Woerdt (VVD)

René Derksen (LBL)

Theo Peren (CDA)

Joop Janssen (lingewaard.NU)

Bijlage: financiële spelregels

Lingewaard is een gemeente met ambities. Maar de financiële middelen zijn niet onbeperkt. Wij voeren daarom een actief en transparant financieel beleid op het mitigeren van risico's en het verbeteren van de financiële positie. Voorkomen is immers beter dan genezen.

De spelregels voor hoe Lingewaard omgaat met gemeenschapsgeld worden door deze coalitie herbevestigd en aangescherpt. Zo moet de meerjarenbegroting structureel sluitend worden aangeboden, betrachten we behoedzaamheid in ramingen en wordt de Raad tijdig gevraagd kaders te stellen en bij te sturen bij grote afwijkingen. Zo houden we onze gemeente financieel duurzaam: klaar voor de toekomst.

1. Structureel sluitende begroting

De meerjarenbegroting moet structureel sluitend zijn. Dat betekent dat ten minste de laatste jaarschijf structureel sluitend is. Eventuele tekorten in voorliggende jaren kunnen bij uitzondering worden gedekt uit eenmalige middelen, zoals bijvoorbeeld reserves.

2. Behoedzaamheid en realiteit bij opstellen begroting

Bij het opstellen van de ramingen in de begroting ramen wij baten en lasten behoedzaam en op een reëel niveau.

Voor de raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gaan we uit van de op het moment van het opstellen van de begroting laatst bekende circulaire van het Ministerie van BZK.

3. Indexering en kostendekkendheid belastingen, tarieven en leges

Zoals aangegeven onder punt 2 worden baten en lasten op een reëel niveau geraamd. Tenzij er in contracten andere afspraken zijn gemaakt met leveranciers, gaan we voor de prijspijlaanpassingen uit van het percentage dat in de laatst bekende circulaire van het Ministerie van BZK staat vermeld. Veelal is dat bij de Kadernota van jaar $x + 1$ de septembercirculaire van jaar $x - 1$. Ook voor de gemeentelijke belastingen, tarieven en leges gaan we uit van een indexering van maximaal dit percentage. Daarnaast hanteren we over het algemeen voor de belastingen, tarieven en leges het principe van kostendekkendheid.

4. Integrale afweging

Wensen voor nieuw beleid worden integraal afgewogen ten opzichte van de beschikbare financiële ruimte. Die afweging maakt het college al door ook steeds te kijken of bestaand beleid kan vervallen of worden verminderd (oud voor nieuw). De raad weegt de voorstellen in eerste instantie integraal af bij de Kadernota. Definitieve besluitvorming vindt plaats bij de Begroting. Om de integrale afweging te versterken zijn we terughoudend ten aanzien van besluiten over het uitvoeren van nieuw beleid bij de tussentijdse rapportages en de jaarrekening.

Wanneer de financiële kaders vanwege belangrijke gebeurtenissen of omstandigheden substantieel wijzigen, maakt het college een afweging of en zo ja hoe de uitvoering van het coalitieakkoord zijn vervolg kan krijgen en legt dat voor aan de Raad.

5. Ondergrens Algemene Reserve (weerstandsvermogen)

De Raad heeft op 8 maart 2018 de Nota risicomanagement & weerstandsvermogen 2018-2022 vastgesteld. Daarin heeft zij bepaald dat de ratio weerstandsvermogen minimaal tussen de 1,0 en 1,4 moet liggen. Dat betekent dat de ondergrens van de Algemene Reserve minimaal gelijk is aan het totaal van de geïnventariseerde risico's. De risico's en daarmee ook de ondergrens van de Algemene Reserve kunnen jaarlijks fluctueren. De Raad wordt via de programmabegroting en de jaarstukken op de hoogte gehouden van de risico's en de gevolgen voor de houdbaarheid van de begroting.